

UNA CITA INELUDIBLE

A Elx, la Festa

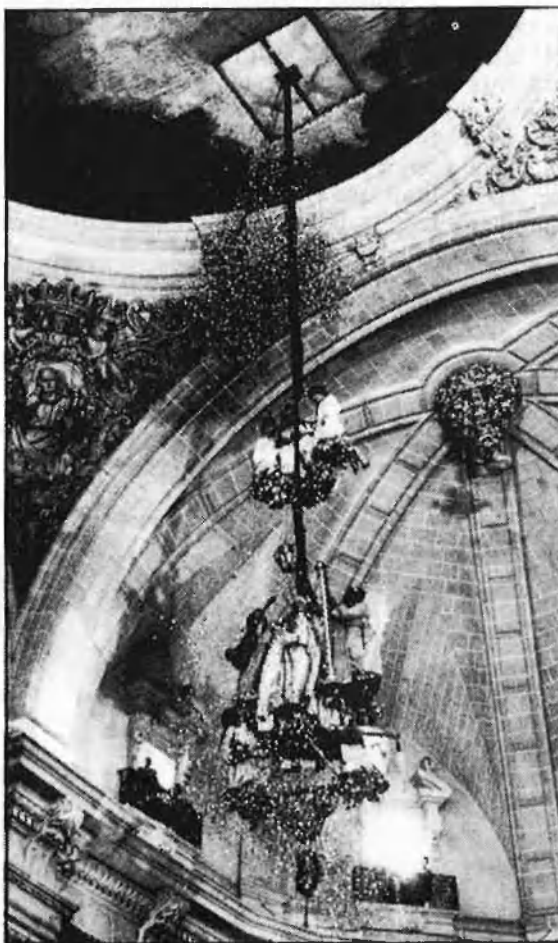
Catorze i quinze de juliol, la cita és a Elx. Per uns dies, un sud quasi desèrtic, oblidat, ens torna a reclamar l'atenció. Sense la Festa, potser els il·licitans fa anys que haurien deixat de pertànyer a aquest país.

Biel Sansano

En arribar l'agost, per als qui mai no l'heu vist, la cita és obligada. Per als qui mai no heu vingut o per als qui voleu repetir l'experiència, la cita és a Elx, els dies 14 i 15 d'agost. És la Festa, és Elx en festa.

Per unes dies, aquesta ciutat meridional, polsegosa, situada vora la frontera, torna a reclamar la nostra atenció, fa que molts dels qui viuen a les grans ciutats del nostre petit país giren els ulls vers aquest sud quasi desèrtic, oriental, oblidat. ¡Ai! ¡Si els elxans no tinguéssim, any rere any, aquest tros, tan alt, de cultura, aquest monument que ens fa tan europeus... l'aria anys ja que ens hauríeu esborrat dels mapes d'aquest pobre país!

El Misteri: mogut per unes 200 persones.

Després de cada representació, l'espectador pot tenir diversos judicis sobre el que acaba de veure, però, si, com sol passar, el Misteri l'ha corprès, l'ha enlluernat, pot ser que aleshores vulga saber com, qui, per què i de quina manera es fa la Festa. És possible que aquestes coses no l'interessin, però també és possible que no trobe a qui demanar-li-les. El fet cert és que és força difícil saber, amb exactitud aproximada, *quanta gent* pren part en cada representació. Entre els diferents estaments que hi intervenen i que hem pogut consultar s'especula amb una quantitat que va de les 170 a les 200 persones.

En aquest nombre tan elevat de gent cal apreciar dos blocs més o menys diferenciats: els qui *treballen* i els qui *actuen*. En el primer grup, trobem tots aquells que d'una manera o altra s'ocupen de la part tècnica, de l'escenificació. Són un conjunt d'hommes i dones que fan la seua faena i cobren segons les hores que fan, com qualsevol altre treballador: tramoistes, sastres, fusters, porters, electricistes, hostesses... En arribar els primers dies d'agost, munten el cadafal, les tribunes, «el cel», etc. Fan la seua faena durant les representacions i, el dia 15 a la nit, ho desmunten tot i fins a l'octubre —si hi ha representacions— o l'agost següent ja no tornaran a intervenir en la Festa. Entre aquests, es dona el fet curiós que molts dels llocs d'aquesta gamma de treballs s'hereten, és a dir, passen de pares a fills, nebots o néts. Hi ha casos en què alguns tramoistes han heretat el càrrec del seu avi a través de son pare. És una tradició, una obligació moral.

Els qui actuen o representen són els actors, agrupats en dos blocs diferents: l'Escolania, que compta amb 54 xiquets —dels quals només 30 intervenen en les representacions—, i la Capella de la Festa, formada actualment per 72 cantors, amb edats que van des dels 18 als 80 anys.

Com bé ens apunta Joan Castano, «fins el 1835 els cantors eren professionals de la música i el cant, integrats en la Capella de Santa Maria. A més, en algunes ocasions, també es contractaven cantors de fora d'Elx per donar major esplendor al Misteri. Tanmateix, a partir de l'esmentada data, en què se suprimí la Capella eclesiàstica, el drama assumpcionista fou pres a càrrec dels il·licitans aficionats al cant. I aquests continuen representant-lo fins a l'actualitat». Ara, els versos de la Festa són cantats per carnisers, sabaters, obrers de la construcció, ferrers, metges, advocats, carters, mestres d'escola, ATS, conserges, universitaris, jubilats, aturats i oficinistes.

Per a Antonio Berenguer Fuster, el Mestre de Capella des de fa cinc anys, «no hi ha cap dificultat a l'hora de coordinar i de fer funcionar aquest conjunt tan variat de persones. Amb un cert ordre, un poc de planificació i molta disciplina, ans o després, sempre ix», però encara que ell mateix insisteix en el fet que tots els cantors *entenen* el que canten, sembla que aquest extrem no és del tot cert. José Antonio Herrero, que durant tres anys seguits ha fet el paper de la Maria i que enguany fa un dels papers de la Recèlica i de la Coronació, ens diu que «jo cante sense saber el que cante, no sé què vol dir la lletra». D'altra banda, també alguns dels cantors amb els quals hem pogut parlar ens diuen que no estan segurs que els seus companys sàpien, amb exactitud, què és el que la lletra diu. I això que, a pesar de la diferent procedència dels

components de la Capella, la llengua majoritària entre ells i les seues relacions amb el Mestre és el valencià.

Les relacions entre aquest grup heterogeni de gent és molt bona. Per a Pere Pomares, treballador del sector de la sabata i que normalment fa el paper de Sant Joan, «quan jo vaig entrar a la Capella, hi havia un ambient estrany. Mites per ací, mites per allà. Ara això ja ha desaparegut, l'ambient és més relaxat i això ha fet que la Capella es trobe molt unida. Entre els més joves, Manolico —un home que duu 48 anys cantant al Misteri— és l'únic mite que reconeixem i respectem».

No hi ha entrebancs per a ingressar en l'Escolania o la Capella. Uns, els duen els pares per saber si el seu fill «val o no val»; altres, els duen els rectors des de les sagristies on fan d'escolans, i altres, els envien des dels cors escolars o parroquials. «El més normal —segons Francesc Maria Garcia Linares, delegat dels cantors i auxiliar de farmàcia— és que els cantors, quan són xiquets, entren a formar part de l'Escolania, facen el paper de l'Àngel o la Maria i, quan els canvia la veu, isquen en la Recèlica o la Coronació i passen a la Capella. Alguns d'aquests, perquè la seua veu ja no és adequada o perquè ja no els interessa el Misteri, se'n van i ja no tornen o tornen després d'alguns anys. Pel que fa als cantors majors, o segueixen aquest procés o normalment entren a formar part de la *Joià* i després passen a fer altres papers segons les qualitats que el Mestre observa en ells. A més, a la Capella, sempre i quan el

Mestre done el vist-i-plau, pot anar a cantar qualsevol».

Dins de la festa tots els papers són iguals i tots tenen el mateix protagonisme. Cada cantor sent la Festa com una cosa pròpia i el preocupa que aquesta no isca bé. Actualment, un fet dels que més atrauen l'atenció dels cantors és la descoordinació entre el Mestre de Capella i el Mestre de Cerimònies. Per a Francesc Garcia, «encara que estic d'acord amb el Mestre de Cerimònies actual quan diu que la forma d'estar en escena depén de cada cantor, del que en cada moment sent, crec que, a vegades, cal inculcar a l'actor determinades formes ètiques i estètiques dins d'una representació teatral com de fet ho és el Misteri. Cal un estil teatral, una forma de desenvolupar el tema de la Festa escènica».

Sobre aquest mateix tema, Pere Pomares ens diu que «el Mestre de Cerimònies hauria de coordinar la part d'escenificació, però el fet cert és que només apareix un o dos dies ans de les representacions. Cal que el Mestre de Cerimònies s'ocupe de la cerimònia, però és més que urgent un director d'escena». Ultra això, afegeix, «a nivell escènic, el cantor rep molt poca atenció. Per a mi, la *Joià* és una *queraila*. L'any passat, jo feia de Sant Joan i, Manolico, de jueu roí. Comencem a barallar-nos i en això li vaig xafar un peu i diu: ¡Me cague en la puta, que m'has xafat un peu!, i això enmig de l'andador i enmig de la representació. Em vingueren tantes ganes de riure que quasi tombe per terra. La *Joià* és una broma que ningú

consumidors

**UNITS PER A MILLORAR
LA QUALITAT DEL CONSUM**

consum

PRIMERA COOPERATIVA VALENCIANA AUTOGESTIONADA PELS MATEIXOS CONSUMIDORS

Josep Antoni Guerrero, tres anys fent de Maria. Enguany, quan li ha canviat la veu, passarà a la Capella.

pot prendre seriosament, perquè ¿qui ha explicat a la gent que hi participa el que ha de fer? I si li ho han explicat ha estat el dia ans».

La disciplina de la Capella també provoca que, de tant en tant, algun cantor s'ho deixi. La Capella assaja un o dos dies per setmana, segons les èpoques de l'any i el pla de treball, o cada dia, quan s'acosten les representacions. «Els assaigs, jo me'ls prenc com una mena de relaxament —en diu el delegat dels cantors—, m'oblido de tot. Tots sabem que tals dies hem d'assajar i, com que som cantors, ho assumim sense que aquest fet ens resulte pesat. És una qüestió de

disciplina i a la llarga eixim tots beneficiats, perquè millora la Festa».

De tota manera, la desconexió entre els diferents estaments de la Festa no és tan gran, perquè cadascú té fixada la seua faena i es dedica en cor i ànima a fer-la el millor que sap. «Mira, d'alguna manera, tota la representació, la que es veu i la que no, ve coordinada pel Mestre de Cerimònies. Si no tenim més relació els uns amb els altres és perquè durant les representacions cadascun de nosaltres estem pendents de la nostra faena i ens ocupem, únicament, d'això. A partir del 15 d'agost, tots els altres ja no tornaran fins l'any següent, i nosaltres, els

cantors, continuarem veient-nos cada setmana durant tot l'any. D'altra banda, cal diferenciar entre aquelles persones que fan la seua faena, amb tot el seu amor i tota la seua estima envers el Misteri, però que per això reben els diners que els pertoqueuen segons les hores i els dies que han treballat, i la gent que ho fa d'una manera altruista.

La Capella rep una subvenció que és reconvertida en una mena de sou simbòlic. Actualment, els cantors tenim una assignació de 1.000 pessetes per dia de representació i una anual que és possible que enguany arribe a unes 1.000 pessetes per mes. Tot plegat, no passa mai de les dotze o catorze mil pessetes per any, i que pràcticament van destinades a les despeses que puga ocasionar-nos l'assistència als assaigs o a les representacions».

La Festa té encara una projecció social que no sol remarcar-se prou. Tot cantor de la Capella, en el carrer, és ell més el qualificatiu de «cantor del Misteri». Però, si, a més, aquest té un paper concret, sant Tomàs, sant Joan, sant Pere, etc., la interrelació entre representació i vida s'accentua fins a l'extrem que alguns d'ells perden el nom de pila i els queda únicament el nom que els ha ofert la Festa.

Açò ens explica com, majoritàriament, Elx estima la seua Festa i estima els cantors que la fan possible. Però també estima i acull tots aquells que des dels llocs més impensats vénen a visitar la Festa. Si mai veniu, benarribats sigueu en aquesta terra adormida. □

JOAQUIN DE HARO

**LA PASTA
CATALANA
DE QUALITAT
SUPERIOR**

*El Fideuer
de Calaf*

C/ Cels Xaurador, s/n. - Apartat, 3
Telf. Comercial 869 85 10 - Administració 869 89 61
CALAF - Alta Segarra - Barcelona

Subscriu-te
per telèfon
331 64 82

Una publicació mensual per a tots els
xiquets i les xiquetes valencians.
Ara, també als quioscs.

Cada dissabte, a les onze, a Radiocadena
(C.M. 1314), al programa de Toni
Mestre, CAMACUC intervé com a invi-
tat.

CAMACUC